

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Stanisław

Nazwisko: Ałaj

Miejsce urodzenia: Stary Myszyniec pow. ostrołęcki

Data urodzenia: 11-07-1926

Imię ojca: Stanisław

Imię matki: Paulina

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Stanisław Ałaj (ur. w kwietniu lub lipcu 1926) od wiosny 1945 był współpracownikiem i następnie żołnierzem antykomunistycznego Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) na terenie powiatów: Ostrołęka, Kolno, Przasnysz, Ciechanów i Szczytno. Nosił pseudonim "Grzechrzółka". W okresie komunistycznej amnestii 1947 roku nie ujawnił się i działał nadal w konspiracji. W latach 1947-1948 kpr. Stanisław Ałaj walczył zbrojnie z komunistyczną władzą w szeregach okręgu XVI NZW krypt. "Orzeł" pod dowództwem por. Józefa Kozłowskiego pseud. „Las”, w tym między innymi w szeregach patrolu PAS Komendy Powiatu "Szczербin" NZW pod dowództwem sierż. Kazimierza Niewiadomskiego pseud. „Wicher”. Stanisław Ałaj figuruje m.in. w aktach i zapisach ewidencyjnych oraz w kartotekach WUBP w Warszawie i PUBP Ostrołęka z lat 1948-1949. Zapisano w nich między innymi, że Stanisław Ałaj "wraz z innymi członkami bandy brał udział w licznych napadach terrorystyczno-rabunkowych z bronią w ręku na posterunki MO i obiekty państwowe" oraz w zbrojnych starciach z KBW i UB. Zanotowano, iż Stanisław Ałaj został "zatrzymany dnia 28 czerwca 1948 r." (chwilę wcześniej został ciężko ranny w zbrojnej walce) w czasie obławy grupy operacyjnej UB i oddziałów KBW na żołnierzy NZW w okolicy wsi Bandysie, pow. Ostrołęka. Zapisano także, że Stanisław Ałaj został „wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie skazany na karę śmierci”. Wyrok ten zamieniono następnie ww. żołnierzowi podziemia (wyrokiem WSR z dn. 26 kwietnia 1949) na „karę dożywotniego więzienia”, a w okresie późniejszym „na mocy amnestii złagodzone karę na 12 lat”. W kartotece skazanych zanotowano, iż Stanisław Ałaj dnia „28.6.57 r.” został „warunkowo” zwolniony z więzienia w Sieradzu. A w kartotece WKU woj. białostockiego zapisano m.in., że ww. „zmarł 10 czerwca 1961 r.”.

Wpis na podstawie zapisów ewidencyjno-kartotecznych.

Stanisław Ałaj pseud. "Grzegorzółka" figuruje wraz z kilkuset innymi żołnierzami i współpracownikami Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) w wielotomowych aktach KW MO w Warszawie z lat 1978-1989 zatytułowanych "Charakterystyka nr 64, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe - Okręg Warszawski nr XVI". Te materiały, w tym głównie kwestionariusze osobowe żołnierzy i współpracowników NZW, zostały opracowane w latach 1978-1989 (na bazie materiałów UB z lat 1940-ch i 1950-ch) przez Wydział "C" Komendy Stołecznej MO w Warszawie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW. W kwestionariuszu dot. Stanisława Ałaja pseud. "Grzegorzółka" (w tomie 15) zapisano między innymi, iż ww. to "od 1945 roku członek bandy Kozłowskiego pseud. >Las<, a następnie członek patroli PAS pod dowództwem pseud. >Wicher< [Kazimierza Niewiadomskiego] w komendzie powiatu NZW kryptonim >Szczecin<. Brał udział w licznych napadach terrorystyczno-rabunkowych dokonywanych przez wymienione bandy. Aresztowany w 1948 roku, wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dn. 26 kwietnia 1949 r. skazany na dożywotnie więzienie". W rubryce „obecne miejsce zamieszkania i pracy” zanotowano, że Stanisław Ałaj „zmarł dnia 10 czerwca 1961 r. w miejscowości Pupy pow. Szczytno" (współczesna nazwa tej miejscowości: Spychowo).

IPN BU 0180/80 t. 15 (Charakterystyka nr 64).

Stanisław Ałaj pseud. "Grzegorzółka" występuje wraz z kilkuset innymi żołnierzami Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) w aktach WUBP i KW MO w Olsztynie z lat 1946-1955 opracowanych i opisanych w latach 1980-ch jako "Kwestionariusze osobowe do charakterystyki nr 66 członków organizacji Narodowe Zjednoczenie Wojskowe Komenda Okręgu kryptonim >Mazowsze<". Te materiały, w tym kwestionariusze osobowe żołnierzy i współpracowników NZW, zostały opracowane w latach 1981-1982 przez Wydział "C" Komendy Wojewódzkiej MO w Olsztynie. Kwestionariusz dotyczący Stanisława Ałaja pseud. "Grzegorzółka" zawiera m.in. zapis, iż ww. to „w 1945-1947 r. członek NZW, w 1947 r. był w boju w Skoniecznego Henryka pseud. >Roman<".

IPN Bi 065/6 t. 2 (777/IV).

Stanisław Ałaj pseud. "Grzegorzółka" figuruje wraz z dwudziestoma kilkoma innymi żołnierzami Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) w aktach śledczych WUBP w Warszawie i PUBP Ostrołęka z lat 1948-1949 (nr ŚI/21/49). Akta te dotyczą por. Józefa Kozłowskiego pseud. >Las< i innych żołnierzy z komendy i sztabu okręgu XVI NZW krypt. "Orzeł" i podległych im oddziałów zbrojnych działających na terenie powiatów: ostrołęckiego, makowskiego, ciechanowskiego i przasnyskiego w latach 1945-1948. Byli oni "podejrzani" między innymi o "popelnienie przestępstw przeciw obecnemu ustrojowi" i o "udział w związku mającym na celu obalenie przemocą demokratycznego ustroju państwa". Akta te zawierają m.in. plany śledztw i protokoły przesłuchań kilkunastu żołnierzy NZW - aresztowanych w końcu czerwca 1948. Zawierają także (na str. 4 tomu 1) meldunek-raport szefa Grupy Operacyjnej KBW-UB dot. okoliczności rozbicia patrolu NZW pod dowództwem Kazimierza Niewiadomskiego pseud. „Wicher” (w dniu 28 czerwca 1948 r. koło wsi Bandyisie) i zatrzymania ciężko rannego Stanisława Ałaja pseud. "Grzegorzółka".

IPN BU 0207/1796 t. 1 i 3 (6055/III).

Stanisław Ałaj pseud. "Grzegorzółka" figuruje wraz z kilkudziesięcioma innymi żołnierzami Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) w aktach śledczych WUBP w Warszawie i PUBP w Makowie z lat 1948-1950 (nr ŚI/21/49) i w aktach sądowych. Akta te dotyczą por. Józefa Kozłowskiego pseud. >Las< i innych żołnierzy z komendy okręgu XVI NZW i podległych jej oddziałów zbrojnych NZW działających na terenie powiatów: ostrołęckiego, makowskiego, ciechanowskiego, przasnyskiego i kolneńskiego w latach 1945-1948. Byli oni podejrzani między innymi o "współudział w zamachach na żołnierzy LWP i funkcjonariuszy MO", "posiadanie broni bez zezwolenia" i inne "przestępstwa przeciw państwu". Akta te zawierają między innymi protokoły przesłuchań kilkunastu osób podejrzanych i świadków, korespondencje, meldunki i raporty kilku jednostek UB i MO, dokumenty dot. licznych "napadów", "zamachów" i innych akcji zbrojnych dokonanych przez partyzantów NZW, w tym Stanisława Ałaja.

IPN BU 1023/512 t. 2, 4, 5 (Sr. 606/49, 1694/48, I KRs 27/57, II AKo 153/94, 1936/49).